

Leernetwerk programmatisch toetsen: portret opleiding Oefentherapie Hogeschool Windesheim – programmatisch toetsen ontwerpen voor een nieuwe opleiding

M. de Vos (Hogeschool Utrecht)
N. Boere (Hogeschool Utrecht)
B. Nauta (Hogeschool Windesheim)
T. van Schilt-Mol (Hogeschool Arnhem Nijmegen)
L. Baartman (Hogeschool Utrecht)

Voorwoord

Deze portretten zijn gebaseerd op interviews die afgenomen zijn met de deelnemers van het landelijk leernetwerk programmatisch toetsen tussen mei 2021 en juli 2022. Elk portret vertegenwoordigt één en soms meerdere opleidingen die programmatisch toetsen aan het ontwikkelen of aan het implementeren zijn. En elk portret laat een momentopname zien, het geeft weer hoe ver een opleiding op dat moment was in de ontwikkeling of implementatie van programmatisch toetsen. Met de portretten willen we inzicht geven in welke keuzes opleidingen maken wanneer ze programmatisch toetsen inzetten of willen inzetten, om zo andere opleidingen te helpen of te inspireren. In de portretten zijn er dan ook geen goede of foute keuzes, het zijn voorbeelden van programmatisch toetsen in het hbo.

Refereren naar dit document kan op de volgende wijze:

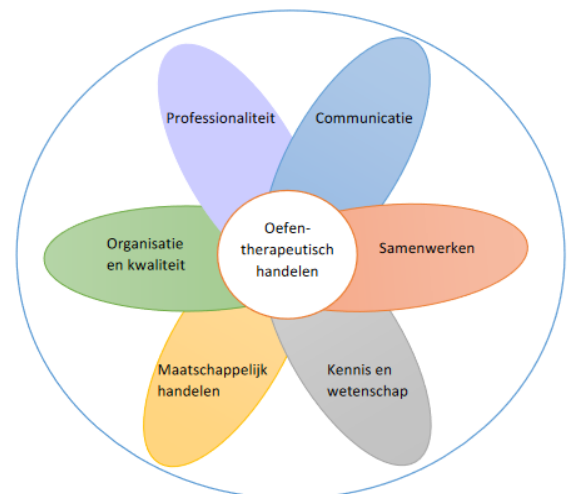
Boere, N., De Vos, M., Nauta, B., Van Schilt-Mol, T., Baartman, L. (2021), *Leernetwerk programmatisch toetsen: portret opleiding pedagogiek Hogeschool InHolland 2021*, Landelijk leernetwerk programmatisch toetsen, https://lerenvantoetsen.nl/portret_Windesheim_Oefentherapie_onderlegger/

Waarom is er gekozen voor programmatisch toetsen?

Oefentherapie is een vak waarin heel holistisch gekeken wordt naar de mens. Studenten leren holistisch te kijken naar de mens en zodoende wil de opleiding zo ook kijken naar de studenten. Vanuit die visie heeft de opleiding gekozen voor programmatisch toetsen. Omdat Oefentherapie een nieuwe opleiding is aan hogeschool Windesheim die in september 2022 gestart is kon het ontwikkelteam vanuit deze visie starten met het vormgeven van het curriculum.

Wat zijn de beoogde leerresultaten van de opleiding?

De opleiding leidt ondernemende, reflectieve en toekomstgerichte oefentherapeuten (beweegzorgprofessionals) op die samen met de cliënt het gezond beweeggedrag bevorderen. De opleiding werkt vanuit vijf kernwoorden: betrokken, flexibel, reflectief, onderzoekend en ondernemend en baseert zich op het beroepsprofiel oefentherapeut. Dit beroepsprofiel is opgesteld door De Vereniging van Oefentherapeuten en hierin staat het beroepscompetentieprofiel van de oefentherapeut beschreven. Het beroepscompetentieprofiel is gebaseerd op het CanMEDS competentieraamwerk en beschrijft de beroepscompetenties van een startend oefentherapeut. Het beroepsprofiel met daarin het beroepscompetentieprofiel is de basis voor het landelijk opleidingsprofiel. Wanneer studenten de opleiding Oefentherapie afronden, worden ze geregistreerd in het register Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg¹. Vanuit het beroepsprofiel heeft de opleiding gekeken welke stappen een student moet nemen om op het niveau van de startende oefentherapeut uit te komen. De CanMEDS uit het beroepsprofiel (zie Figuur 1) zijn door de opleiding vertaald naar zes taakgebieden met daarbij in totaal 56 leeruitkomsten die over 4 jaar verdeeld zijn. Het

Figuur 1. Het opleidingscompetentieprofiel ingedeeld volgens CanMEDS

¹ Het BIG-register (Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) is een wettelijk, online en openbaar register. Alleen wie in het BIG-register staat, mag een beschermde beroepstitel voeren en mag de bij het beroep horende voorbehouden handelingen zelfstandig uitvoeren. Een BIG-registratie is alleen noodzakelijk als iemand ook echt actief werkt in het beroep. Iedereen kan het register raadplegen. Het BIG-register verzorgt ook de erkenning van buitenlandse diploma's. Bron: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, <https://www.bigregister.nl/over-het-big-register>

werken met taakgebieden en leeruitkomsten is een vast onderdeel voor opleidingen van Hogeschool Windesheim.

De zes taakgebieden zijn:

1. Diagnosticeren
2. Behandelen
3. Professioneel ontwikkelen
4. Samenwerken
5. Onderzoeken en kennis delen
6. Ondernemen

Elk taakgebied is uitgewerkt in meerdere leeruitkomsten, en voor elke leeruitkomst is vastgelegd welk niveau deze heeft. De opleiding gebruikt hiervoor het Nederlands kwalificatieraamwerk (NLQF) waarbij niveau 4+ propedeuseniveau is, niveau 5 jaar 2/3 en niveau 6 afstudeerniveau. De niveaus vormen trappes waarbij je bijvoorbeeld eerst een anamnese moet kunnen uitvoeren/afnemen (niveau 4+) om vervolgens een concrete diagnose te kunnen stellen (niveau 5) (zie Tabel 1). De opleiding is in de ontwikkeling van de leeruitkomsten begonnen met het formuleren van de leeruitkomsten op niveau 6 en heeft middels backwards design terug geredeneerd wat ze mogen verwachten van studenten op niveau 5 en 4+.

Taakgebied	Titel	Leeruitkomst	Niveau
1. Diagnosticeren	1.3 Anamnese 1	Je analyseert, ordent en interpreteert de informatie uit (vraag)gesprek met de cliënt en/of naasten in relatie tot de hulpvraag en definieert op methodische wijze in samenspraak met de cliënt zijn/haar gezondheidsvraagstuk.	4+
	1.6 Oefentherapeutische diagnose 1	Je identificeert zelfstandig bij een laag complexe cliënt belemmerende en bevorderende factoren voor (gezond) beweeggedrag/ gedragsverandering vanuit de verkregen informatie uit de anamnese, observatie en oefentherapeutisch onderzoek. Op basis van bevestigde hypothesen formuleer je de oefentherapeutische diagnose en informeer je de cliënt over de mogelijkheden en prognose van een oefentherapeutische behandeling (op basis van beschikbare evidentie), of verwijst je de cliënt naar de huisarts of een andere beroepsbeoefenaar.	5

Tabel 1. Voorbeeld van leeruitkomsten bij taakgebied 'Diagnosticeren' op niveaus 4+ en 5

Door de leeruitkomsten op drie verschillende niveaus te formuleren wordt ontwikkeling zichtbaar gemaakt. Er zijn meer leeruitkomsten voor niveau 5 omdat die over jaar 2 en 3 zijn verspreid. Ook zijn er vrij veel leeruitkomsten op niveau 6 omdat studenten integraal handelen wanneer ze aan deze leeruitkomsten werken. In totaal zijn er 13 leeruitkomsten op niveau 4+, 23 op niveau 5 en 20 op niveau 6. De taakgebieden en leeruitkomsten zijn stuk voor stuk afgeleid van de CanMEDS competentiegebieden en de competenties uit het landelijk opleidingsprofiel.

De inhoudelijke leeruitkomsten Oefentherapie beslaan in totaal 180 EC van de opleiding. Daarnaast volgen de studenten in de propedeuse 15 EC aan onderwijs gezamenlijk met studenten van Calo (Lichamelijke opvoeding, Psychomotorische therapie en Sportkunde) welke apart afgetekend worden. Ook is er 45 EC aan

profielingsruimte, waarin studenten een minor van 30 EC volgen en 15 EC vrije profielingsruimte mogen invullen verspreid in jaar 2 en 4. Alle leeruitkomsten zijn samengebracht in eenheden van examinering (EvE) die inhoudelijk samenhangen onder een thema (zie Figuur 2: schematisch overzicht programma).

Schematisch ziet het programma er als volgt uit:

Semester	EvE thema	Oefentherapie (EC)	Calo GP (EC)	Profielingsruimte (EC)	Totaal (EC)
1	Dagelijkse bewegingen	20	10	-	30
2	Gezonde groei en levensfasen	25	5	-	30
3	Pathologie en fysieke eigenschappen	25	-	-	25
3	Professionele profielingsruimte	-	-	5	5
4	Pathologie en persoonlijke eigenschappen	25	-	-	25
4	Professionele profielingsruimte	-	-	5	5
5 of 6	Persoonlijke profielingsruimte	-	-	30	30
5 of 6	Multimorbiditeit	30	-	-	30
7	Professionele profielingsruimte	-	-	5	5
7 en 8	Ketenzorg en ondernemen	55	-	-	55
Totaal		180	15	45	240

Figuur 2: schematisch overzicht programma

Welke plek heeft de body of knowledge gekregen?

Tijdens de praktijklessen die de studenten gedurende de semesters volgen is er ook veel aandacht voor kennis. De kennis die daar behandeld wordt, krijgt zijn weerslag in datapunten waarin de studenten laten zien de kennis te kunnen toepassen tijdens het werken aan de beroepstaken. Ze worden hier niet apart op beoordeeld, omdat het gaat om het integreren van kennis in het beroepsmatig handelen.

Daarnaast heeft de opleiding datapunten met kennistoetsen (de term 'kennistoets' wordt op dit moment heroverwogen door de opleiding). Studenten mogen deze kennistoetsen zelf inplannen en het resultaat is een percentage in plaats van een cijfer. Per semester krijgen studenten drie keer een kennistoets, zodat er meerdere steekproeven worden genomen tijdens het semester. Wanneer studenten laag scoren gaat de studiebegeleider het gesprek aan met de student, want het is wel een eis dat de kennisbasis op orde is. Het gaat om kennis die je nodig hebt om de beroepstaken uit te voeren. De opleiding verwacht dat kennis een minder groot struikelblok zal zijn aangezien de studenten hun kennistoetsen zelf mogen inplannen. Studenten mogen de kennistoets 2 of 3 keer herkansen.

Welke datapunten zijn er?

De datapunten zijn heel praktijkgestuurd en hangen samen met het beroep doordat de leeruitkomsten centraal staan. Deze leeruitkomsten staan heel dicht bij wat studenten echt gaan doen in de praktijk. Het komen tot datapunten is en blijft een zoektocht voor de opleiding. De opleiding beschouwt datapunten als opdrachten die een student kan maken om te laten zien wat ze beheersen. Er zijn verschillende vormen van opdrachten: een model invullen, feedback op een behandeling ophalen, een filmpje maken over hoe iemand loopt, of een eigen protocol maken voor behandeling. De opleiding weet nog niet goed of ze datapunten willen verplichten of dat de studenten juist heel vrij gelaten moeten worden in het aantonen van het behaalde niveau. Zijn de bedachte datapunten genoeg om niveau aan te tonen? En wanneer is iets een opdracht en wanneer

is het een datapunt? En waar worden studenten nou echt op beoordeeld – de opdracht of de feedback? De opleiding heeft verschillende scenario's de revue laten passeren: studenten doen alle 20 opdrachten en kiezen er een aantal waar ze trots op zijn en nemen die mee als datapunt, of studenten doen de opdrachten ter voorbereiding op het echte datapunt.

Uiteindelijk heeft de opleiding gekozen voor een combinatie van vaste datapunten en keuze datapunten, waarbij de bijbehorende opdrachten benoemd zijn (zie tabel 2). Daarbij laten ze los wanneer studenten de opdrachten doen en bij wie ze feedback vragen. Met deze keuzes is de opleiding vanaf september 2022 in semester 1 van leerjaar 1 aan de slag gaan en het docententeam is benieuwd of het uitpakt zoals ze voor ogen hebben.

Semester 1 Dagelijks bewegen					
Taakgebied	Titel	Datapunt	Vast datapunt	Keuze datapunt	Minimale saturatie per leeruitkomst
1. Diagnosticeren	1.3 Observeren	Observatie houding klasgenoot.		x	5
		ODIM/RPS formulier invullen/plan van aanpak	x		
		Voortgangstoets 2 BOK	x		
		Kennisclip vlakken en assen/ eigen invulling		x	
		Voortgangstoets 3 BOK	x		
2. Behandelen	2.3 Voorlichten	Feedback op behandeling, van klasgenoot		x	3
		Voortgangstoets 1 BOK	x		
		Feedback op behandeling, van praktijkdocent	x		
2. Behandelen	2.4a Behandeldoelen en behandelplan	Screening formulieren invullen		x	2
		Model ASE invullen en presenteren	x		
3. Professioneel ontwikkelen	3.1 Reflecteren op eigen gedrag	Feedback op behandeling, van praktijkdocent		x	4
		Feedback geven op behandeling, van klasgenoot		x	
		Feedback ontvangen op behandeling, van klasgenoot	x		
		Low stake voorbereiding/moment	x		
4. Samenwerken	4.1a Profileren van het beroep Oefentherapeut	Presenteren van resultaten. Gunstig bukken/tillen uitleggen/voorlichten	x		2
		Eigen invulling		x	
5. Onderzoeken en kennis delen	5.1a Wetenschappelijke literatuur zoeken	Loopenalyse		x	3
		Posterpresentatie Bewegingsobservatie vs app analyse	x		
		Stappenplan + structuur uitwerken staan en zitten.	x		

Tabel 2: overzicht datapunten semester 1, leerjaar 1

De opleiding kent twee keer per semester (1x per 5 weken) een medium-stake moment dat in het teken staat van reflectie en ontwikkeling. Deze momenten bestaan uit een gesprek dat studenten met hun leerteam hebben. Het leerteam bestaat uit 6 medestudenten en een docent in de rol van studiebegeleider. Deze medium stake momenten zijn reflectieve datapunten. In dit gesprek laten studenten aan elkaar zien welke datapunten zij al hebben verzameld met betrekking tot de leeruitkomsten en vergelijken ze hun ontwikkeling. Hierbij gebruiken ze een voortgangsformulier die ze als zelfevaluatie ook vooraf zelf invullen voordat ze het gesprek aangaan. Het formulier geeft de studenten met behulp van een spinnenweb inzicht in hun ontwikkeling. Deze gesprekken zijn voor zowel studenten als studiebegeleiders een moment om te checken hoe het gaat met studenten. Het biedt de studiebegeleiders ook informatie over het aangeboden onderwijs en welke aanpassingen er eventueel nodig zijn.

Bij holistisch kijken naar de ontwikkeling van de student zijn verschillende perspectieven heel belangrijk. Daarom is het voor de opleiding belangrijk dat het ontwikkelportfolio door de student

gemakkelijk gedeeld kan worden. De opleiding laat voor nu de studenten vrij in welke feedback perspectieven ze meenemen: medestudenten, vakdocenten, stagebegeleider. Het ontwikkelportfolio wordt nu een verzamelbak waarin studenten alle datapunten en feedbackformulieren verzamelen. In de toekomst gaat de opleiding kijken welke perspectieven betekenisvol zijn en willen ze dit meer kaderen waarbij ze ook willen inzetten op de vrijheid voor studenten op te bepalen aan wie ze feedback willen vragen. Dit zal waarschijnlijk afhankelijk zijn van het leerjaar. Zo vermoedt de opleiding dat er een belangrijkere rol voor peerfeedback en het perspectief van de stagebegeleider zal zijn naarmate de studenten verder in de opleiding zitten. Studenten moeten ook leren hoe ze feedback vragen en hoe ze daar mee om moeten gaan.

De opleiding heeft vijf verschillende feedbackformulieren gemaakt die inzetbaar zijn over de 4 leerjaren en elke keer terugkomen. De feedbackformulieren horen bij een type datapunt waar elke keer andere leeruitkomsten en inhoud aan gekoppeld kunnen worden. De typen datapunten zijn: diagnostiek en behandeling, case report, pitch/presentatie, poster/factsheet/stroomdiagram en reflectie(verslag). De contexten waarin de datapunten gemaakt worden wisselen, evenals de betrokken feedbackgevers en beoordelaars. In jaar 4 (eindniveau) wordt het gehele formulier ingevuld want dan moet de student het gehele proces kunnen doorlopen, terwijl er in de eerdere jaren de focus op een bepaald onderdeel van het handelen ligt waardoor soms niet het volledige formulier ingevuld hoeft te worden.

Hoe worden studenten begeleid?

Studenten hebben per semester twee keer een medium-stake voortgangsgesprek met hun leerteam en studiebegeleider. Deze medium-stake momenten hebben als doel te monitoren hoe de studenten het doen. Hier wordt gekeken welke leeruitkomsten goed gaan en welke nog aandacht nodig hebben. Door gebruik te maken van een leerteam in de medium-stake zien studenten ook waar medestudenten staan en kunnen zij elkaar helpen en stimuleren in hun ontwikkeling. Aan de hand van de medium-stake momenten krijgen studenten inzicht in hun eigen voortgang richting een komende high-stake beslissing. De studiebegeleider heeft de rol om het proces van de student en keuzes tijdens de studie te volgen en begeleiden. Wanneer de student behoefte heeft aan extra ondersteuning of wanneer er problemen ontstaan is een voortgangsgesprek met de studiebegeleider op aanvraag mogelijk. Dit kan vanuit de studiebegeleider of vanuit de student.

Daarnaast hebben de studenten iedere week twee begeleidende bijeenkomsten. Ze hebben 2 uur mentoraat, dit is een les waarin zij wegwijs worden gemaakt in het studeren op het HBO, programmatisch toetsen en feedback, maar waarin ook het groepsgevoel van de klas centraal staat. Daarnaast hebben ze ook wekelijks 2 uur een bijeenkomst supervisie, intervisie en coaching (SIC) waarin ze meer leren over feedback geven en ontvangen, geïnformeerd worden over stage en van elkaar leren door intervisie.

Hoe wordt de beslisfunctie van programmatisch toetsen ingevuld?

De high-stake beslissingen zijn gekoppeld aan de eenheden van examinering (EvE's) en vinden aan het einde van elk semester plaats (twee keer per leerjaar). De high-stake beslissing is gericht op het beroepsmatig handelen van de student. Voorafgaand aan het beslismoment leveren de studenten hun portfolio in met daarin een assessment paper (reflecterend op het semester) en de benodigde datapunten waarbij de opleiding streeft naar een variatie van de verschillende type datapunten. Het portfolio houden studenten gedurende het semester bij en ze richten voor de high-stake beslissing met het assessment paper een etalage-gedeelte in waarin ze verwijzen naar de datapunten waar ze trots op zijn en die hun niveau illustreren. De examinatoren hebben toegang tot het gehele portfolio van de student waar ook het ontwikkelingsgedeelte van het portfolio zichtbaar is. Voor

administratieve doeleinden exporteren de studenten het gehele portfolio van het semester en plaatsen dat in Brightspace. Hier koppelt de examiner het beoordelingsformulier aan, zodat alles gearchiveerd kan worden. Eén van de vakdocenten en de studiebegeleider (vormen de besliscommissie) van de student nemen onafhankelijk van elkaar het portfolio door en vullen hierbij het high-stake beoordelingsformulier in. In dit formulier wordt duidelijk wat het aangetoonde niveau van de student is voor de verschillende leeruitkomsten die horen bij de EvE en zijn beoordelingscriteria ten aanzien van het portfolio opgenomen. Doordat de studiebegeleider aanwezig is bij zowel de low-stake als de high-stake momenten is de rol van één docent continue.

Een voorwaarde voor deelname aan het high-stake beslismoment is het bijwonen van de medium-stake momenten gedurende het semester. Het aantal datapunten waarop de beslissing wordt gebaseerd is wisselend en hangt samen met de grootte van de leeruitkomst en de keuzes die studenten maken voor welke datapunten ze gebruiken om hun niveau aan te tonen. De studenten moeten alle leeruitkomsten die horen bij de EvE op niveau aantonen. De besliscommissie geeft aan waar het portfolio nog niet aan voldoet en op basis hiervan volgt een remedieer mogelijkheid op maat welke afgerond moet worden op een afgesproken datum. Wanneer een student het high stake beslismoment niet succesvol doorloopt is er in overleg met de studiebegeleider de mogelijkheid tot remediëren. Er is één herkansing per semester mogelijk. Wanneer een student de high-stake van semester 1 niet haalt, mag die wel deelnemen aan het onderwijs van semester 2. Echter kan de high-stake van semester 2 pas afgerond worden als de student op basis van remediering de high-stake van semester 1 alsnog haalt.